অধ্যায় ১৫ ঃ অসম আৰু স্বাধীনতা সংগ্রাম-২

অধ্যায় গাঁথনি

১৫.১ উদ্দেশ্য
১৫.২ পৰিচয়
১৫.৩ অসম আৰু আইন অমান্য আন্দোলন
১৫.৪ অসমত ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন
১৫.৫ বৰ্গীয়কৰণ মতানৈক্য আৰু স্বাধীনতা
১৫.৬ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
১৫.৭ অধিক জানিবলৈ
১৫.৮ অগ্রগতিৰ খতিয়ান
১৫.৯ আৰ্হি প্রশ্ন

১৫.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- আইন অমান্য আন্দোলনত অসমে লোৱা ভূমিকা সম্পর্কে বর্ণনা কৰিব পাৰিব
- ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন আৰু অসমত পৰা ইয়াৰ প্রভাৱ ৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব।

১৫.২ পৰিচয়

ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়টিত আপোনালোকে অসহযোগ আন্দোলন আৰু অসমত তাৰ প্রভাৱৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিলে। এই অধ্যায়টিত অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ সম্পর্কে আলোচনা কৰিম।

১৫.৩ অসম আৰু আইন অমান্য আন্দোলন

অসহযোগ আন্দোলন প্রত্যাহাৰ কৰাৰ পিচত ভাৰতীয় জাতীয় আন্দোলনৰ গতিবেগ মন্থৰ হৈ পৰিল আৰু আইন অমান্য আন্দোলনৰ দ্বাৰাহে ই পুনৰ পূর্বৰ গতি লাভ কৰিলে। এই সময়ছোৱাত ঘটা বিভিন্ন ঘটনাৰ পৰিপ্রেক্ষিতত আইন অমান্য আন্দোলনৰ উত্থান হৈছিল। প্রথমতে ১৯২৭ চনৰ ছাইমন কমিছনে বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে দেশৰ বিভিন্ন দল সংগঠনক সংঘবদ্ধ হোৱাৰ সুযোগ প্রদান কৰিলে। দ্বিতীয়তে চাইমন কমিছনৰ বিৰোধিতাক কেন্দ্র কৰি স্বাধীনতা আন্দোলনে এক নতুন শিখৰতা পাইছিল। যেতিয়া বোম্বাইত ছাইমন কমিছনৰ সদস্যসকলে ভৰি দিছিলহি তেতিয়া সমগ্র ভাৰতজুৰি ধর্মঘট, হৰতাল আদি সংঘটিত হৈছিল। তৃতীয়তে, পূর্ণ শাসন কতৃত্বৰ

প্ৰতিশ্ৰুতিক বাদদি ছাইমন কমিছনে সাংবিধানিক সমস্যা সমাধানৰ বাবে লণ্ডনত এক ঘূৰণীয়া মেজমেল পতাৰ যি এক প্ৰস্তাৱ দিছিল তাক কংগ্ৰেছে নাকচ কৰিছিল আৰু ১৯২৯ চনৰ লাহোৰত বহা কংগ্ৰেছৰ অদিবেশনত পূৰ্ণ স্বৰাজ বা সম্পূৰ্ণ স্বাধীনতাহে কংগ্ৰেছৰ যুজৰ লক্ষ্য বুলি ঘোষণা কৰিছিল। এনেদৰে কংগ্ৰেছে আন্দোলনৰ এক নতুন পৰ্যায়ৰ বাবে নিজকে প্ৰস্তুত কৰি তুলিছিল। চতুৰ্থতে, ১৯৩০ চনৰ ২৬ জানুৱাৰী তাৰিখে 'স্বাধীনতা দিৱস' উদযাপন কৰাটো আছিল আন এক তাৎপৰ্যপূৰ্ণ ঘটনা। ভাৰতীয় জনগণৰ একতাক দেখুৱাবলৈ এই দিৱস পতা হৈছিল। বৃটিছে ভাৰতবৰ্ষক আৰ্থিক, ৰাজনৈতিক, সাংস্কৃতিক আৰু আধ্যাত্মিকভাৱে বিধ্বস্ত কৰা বুলি কংগ্ৰেছে যুক্তি দৰ্শাইছিল। কংগ্ৰেছৰ সদস্যসলক বিধানসভাৰ আসনবোৰ এৰি দিয়াৰ নিদেৰ্শ দিয়া হৈছিল আৰু এক আইন অমান্য আন্দোলনৰ (য'ত য'ত পাৰি তাত কৰ নিদিয়াকৈ থকাটোও এই আন্দোলনত সন্নিবিষ্ট হৈছিল) প্ৰস্তুতি চলোৱা হৈছিল। এনে ঘটনাবোৰলৈ লক্ষ্য ৰাখি গান্ধীজীয়ে নিজকে তথা দেশখনৰ জনগণক আইন অমান্য আন্দোলন (১৯৩০) ৰ বা প্ৰস্তুত কৰি তুলিছিল। 'ইয়ং ইণ্ডিয়া' ত প্ৰকাশ হোৱা এক প্ৰৱন্ধত গান্ধীজীয়ে স্পষ্টকৈ উল্লেখ কৰিছিল যে যিসকল লোকৰ অহিংস আন্দোলনৰ ওপৰত বিশ্বাস আছে তেওঁলোকেহে দেশৰ স্বাধীনতাৰ বাবে হোৱা আন্দোলনবোৰত যোগদান কৰিব। তেওঁ লগতে জনসাধাৰণক হিংসা অথবা ক্ৰোধৰ পন্থা নল'বলৈ আবেদন জনাইছিল। বৃটিছ চৰকাৰে প্ৰয়োগ কৰা আনিবোৰ মানি নচলিবলৈ জনসাধাৰণক উপদেশ দিয়া হৈছিল। উল্লিখিত কাৰ্যসূচীৰ আধাৰত হোৱা এনেঅহিংস আন্দোলনক 'আইন অমান্য আন্দোলন' বুলি জনা গৈছিল।

অসমত কংগ্ৰেছ নেতৃবৃন্দৰ মাজত আইন অমান্য আন্দোলনক লৈ কাজিয়াৰ সূত্ৰপাত হৈছিল। যিহেতু তেওঁলোকৰ মতবিৰোধবোধ সমাধা কৰিব পৰা নগৈছিল সেয়েহে তেওঁলোকৰ এটি দলে তেওঁলোকৰ পদবোৰৰ পৰা ইস্তাফা দিছিল। তৰুণ ৰাম ফুকন, নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ আদিৰ নিচিনা প্ৰবীন নেতাসকলে অসম প্ৰদেস কংগ্ৰেছ কমিটিৰ পৰা ওলাই আহিছিল। বিষ্ণুৰাম মেধি, গোপীনাথ বৰদলৈ, সিদ্ধিনাথ শৰ্মা, তৈয়াবুল্লা আৰু অম্বিকাগিৰি ৰায় চৌধুৰীৰ নিচিনা যুৱ নেতাসকলৰ হাতত নেতৃত্বৰ ভাৰ পৰিছিল। আইন অমান্য আন্দোলনত ছাত্ৰ সমাজে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লৈছিল। লীলাধৰ বৰুৱা এনে এগৰাকী নেতা আছিল যিয়ে ছাত্ৰসকলক অনুপ্ৰেৰণা জগাই অসমৰ আইন অমান্য আন্দোলনক এক নতুন গতি প্ৰদান কৰিছিল।

বৃটিছ সামগ্ৰী বৰ্জনৰ ঘটনাৰ পিছত ১৯৩০ চনৰ এপ্ৰিল মাহত মহাত্মা গান্ধীয়ে তেওঁৰ লোণ সত্যাগ্ৰহ আৰম্ভ কৰিছিল। অসমত থলুৱা পদ্ধতিৰে নিমখ প্ৰস্তুত কৰি নিমখ আইনখন উলংঘা কৰা হৈছিল তথা বিভিন্ন ঠাইত বন আইনখনৰো উলংঘা কৰা হৈছিল। বিষ্ণুৰাম মেধিয়ে দৃঢ়তাৰে এই আন্দোলন চলাই নিছিল আৰু তেওঁক হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু আন নেতাসকল যেনে অমীয় কুমাৰ দাস, ডা° ভূৰেনেশ্বৰ বৰুৱা, সিদ্ধিনাথ শৰ্মা, দেৰেশ্বৰ শৰ্মা ক্ষ্মীনাথ শৰ্মা, গড়মূৰ সত্ৰৰ গোস্বামী সত্ৰাধিকাৰ আৰু আন বহুতে সহায় কৰিছিল।

এই আন্দোলনত মহিলাবোৰেও অংশ লৈছিল। গুৱাহাটীৰ কটন মহাবিদ্যালয়ৰ আগত পিকেটিং কৰিবৰ বাবে চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়ানী আৰু দুৰ্গাপ্ৰভা বৰাই ওলাই আহিছিল। আন বহুতো

কর্মী আৰু সমর্থকে এই আন্দোলনত সক্রিয়তা দেখুৱাইছিল। যুৱ নেতা তথা কংগ্রেছ কর্মী মহেন্দ্র মোহন চৌধুৰী, বিজয় চন্দ্র ভগৱতী, দেবেন্দ্র নাথ শর্মা, পূর্ণ শর্মা, লক্ষীধৰ বৰা আৰু আন নেতাসকলে আন্দোলনত অগ্রণী ভূমিকা লৈছিল। আটক আৰু কাৰাবাস, পুৰুষ-মহিলা নির্বিশেষে সকলোৰে ওপৰত লাঠিচালনা আৰু ভূমি ৰাজহ দিব নোৱাৰাৰ বাবে গাওঁবাসীৰ সম্পত্তি চৰকাৰে জব্দ কৰাটো সেই সময়ত সাধাৰণ কথা হৈ পৰিছিল।

অৱশ্যে অসমত আইন অমান্য আন্দোলনটি কম বেছি পৰিমাণে এটি ছাত্র আন্দোলনহে আছিল। মহাত্মা গান্ধী আৰু জৱাহৰলাল নেহেৰুক গ্রেপ্তাৰ কৰা ঘটনাই অসমৰ ছাত্র সমাজক এনেদৰে চুই গৈছিল যে তেওঁলোকে সম্ভৱত পন্থাৰে বৃটিছৰ বিৰুদ্ধাচৰণ কৰিবলৈ অংগীকৰাবদ্ধ হৈছিল। অসমত পোনতে স্কুলীয়া শিশুসকলে শ্রেণীবর্জন কৰি বৃটিছ আচৰণৰ বিৰোধীতা কৰিছিল। ছাত্র-ছাত্রীৰ অংশ গ্রহণে বৃটিছ শোষণ-নীতিত বৃহৎ ক্ষতি সাধন কৰিছিল আৰু সেইবাবে বৃটিছ চৰকাৰে ছাত্র-ছাত্রীক ৰাজনৈতিক আন্দোলনত জড়িত থকাৰ পৰা বিৰত থাকিবলৈ তাৎক্ষণিক ব্যৱস্থা ল'ব লগা হৈছিল। চৰকাৰী আৰু বেচৰকাৰী বিদ্যালয়ৰ সকলো প্রধান শিক্ষকলৈ জে কানিংহামে এখন প্রচাৰ পত্র (২৬ এপ্রিল, ১৯৩০) জাৰি কৰিছিল। এই প্রচাৰ পত্রখনক 'কানিংহাম চার্কুলাৰ নামে জনা গৈছিল আৰু এইখনে ছাত্র-ছাত্রীসকলক কোনো ৰাজনৈতিক আন্দোলনত যোগ দিয়াটো বাৰণ কৰিছল। এই চার্কুলাৰ খনত স্পষ্টকৈ উল্লেখ আছিল যে পিতৃ-মাতৃ অথবা অভিভাৱকে তেওঁলোকৰ সন্তান বা প্রতিপালিত শিশুৱে ৰাজনৈতিক কর্মৰাজিৰ পৰা বিৰত থাকিব বুলি লিখিতভাৱে প্রতিশ্রুতি দিব লাগিব। বিদ্যালয়ত পুনৰভর্ত্তি হোৱা ছাত্রৰ সন্মুখত এনে লিখিত প্রতিশ্রুতিত স্বাক্ষৰ লোৱা হ'ব। অৱশ্যে চার্কুলাৰখনে ছাত্র-ছাত্রী সকলক ৰাজনীতিত অংশগ্রহণ কৰাৰ পৰা বিৰত ৰখাত বিফল হ'ল। বৰঞ্চ এইখনে সমগ্র দেশতে এক তীব্র প্রতিক্রিয়াৰ সৃষ্টি কৰিলে।

কামিংহাম চার্কুলাৰৰ বিৰুদ্ধে এক কঠিন আন্দোলন গঢ়াৰ ক্ষেত্রত অসম ছাত্র সন্মিলনেও এক গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা লৈছিল। আন কথাত ক'ব হ'লে চার্কুলাৰখন জাৰি কৰাৰ পিছত অসমৰ আইন অমান্য আন্দোলনটো আপাতত এক ছাত্র আন্দোলন হৈ পৰিছিল। কানিংহাম চার্কুলাৰ খন অসমৰ আইন অমান্য আন্দোলনটিৰ ৰাজহাড় আছিল বুলি সঠিক ভাৱেই কোৱা হয়। অসমৰ সকলোফালে ছাত্র সকলে চার্কুলাৰখনৰ বিৰোধিতা কৰি শৈক্ষিক প্রতিষ্ঠান বর্জন কৰিছিল, বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয়ৰ আগত হৰতাল কৰিছিল, চার্কুলাৰ বিৰোধী শ্লোগান আদিৰে শোভাযাত্রা বাহিৰ কৰিছিল। ছাত্র-ছাত্রীৰ ওপৰত চলা চৰকাৰী নিপীড়নে নতুন বিদ্যালয় গঢ়াৰ ক্ষেত্রত উৎসাহ যোগাইছিল। গুৱাহাটীৰ কামৰূপ একাডেমী, শিৱসাগৰ বিদ্যাপীঠ, ডিব্রুগড়ৰ পাব্লিক হাইস্কুল আৰু আন আন বিদ্যালয়বোৰ সেই সময়ত স্থাপিত হৈছিল। এই সকলোবোৰ ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয় আছিল আৰু এইবোৰৰ চৰকাৰৰ সৈতে কোনো সম্পর্ক নাছিল।

গান্ধীজীয়ে দ্বিতীয় ঘূৰণীয়া মেজমেল (১৯৩০) ত অংশগ্রহণ কৰিবলৈ যোৱাত আইন অমান্য আন্দোলন সাময়িকভাৱে প্রত্যাহাৰ কৰা হৈছিল। কিন্তু দ্বিতীয় ঘূৰণীয়া মেজমেলৰ আলোচনা ব্যর্থ হোৱাত এই আন্দোলন পুনৰ আৰম্ভ হৈছিল। আইন অমান্য আন্দোলনৰ দ্বিতীয়

পৰ্যায়ত কংগ্ৰেছৰ বৃহৎ সংখ্যক সদস্যই অংশ লৈছিল। এই খিনিতে উল্লেখ কৰাটো ভাল হ'ব যে নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈৰ নিচিনা অভিজ্ঞ প্ৰবীন নেতা কংগ্ৰেছলৈ পুনৰ উভতি অহাত এই আন্দোলনৰ প্ৰতি সঁহাৰি ভালেখিনি বৃদ্ধি হ'ল। আইন অমান্য আন্দোলনত অংশ লোৱা মহিলাসকলৰ ওপৰতো চৰকাৰী দমন কাৰ্য চলিছিল।

অসমৰ পাহাৰীয়া জনজাতি সকলৰ মাজতো আইন অমান্য আন্দোলনৰ প্ৰভাৱ অনুভূত হৈছিল। গান্ধীজীৰ আইন অমান্যৰ আহ্বানে নাগাসকলক বৃটিছ শাসনৰ পৰা ৰক্ষা পাবলৈ অনুপ্ৰেৰণা দিছিল। আইন অমান্য আন্দোলনৰ ফলশ্ৰুতিতে কুবাল নাগাসকলে বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে প্ৰথম বিদ্ৰোহৰ পতাকা উৰুৱাইছিল।

দুৰ্ভাগ্যবশতঃ বৃটিছ চৰকাৰে আইন অমান্য আন্দোলন দমন কৰিব সক্ষম হৈছিল। অৱশেষত ১৯৩৪ চনত আইন অমান্য আন্দোলন আনুষ্ঠানিকভাৱে উঠাই লোৱা হৈছিল। ইয়াৰ পিছত বছৰত বৃটিছ সংসদে ১৯৩৫ চনৰ ভাৰত চৰকাৰ আইনখন বাৰণ কৰিছিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক ঃ

প্ৰশ্ন নং ১ঃ কোন চনত আইন অমান্য আন্দোলন আনুষ্ঠানিকভাৱে উঠাই লোৱা হৈছিল?

.....

প্ৰশ্ন নং ২ঃ দ্বিতীয় ঘূৰণীয়া মেজমেল কেতিয়া অনুষ্ঠিত হৈছিল?

.....

১৫.৪ অসমত ভাৰত ত্যাগ আন্দেলন

১৯৪২ বৰ্ষতো দেশখনৰ বাকী প্ৰান্তৰ লেখিয়াকৈ অসমৰ জনসাধাৰণৰ বাবেও অতীব গুৰুত্বপূৰ্ণ আছিল। গোপীনাথ বৰদলৈ মন্ত্ৰীসভাই ইস্তাফা দিয়াৰ পিছত ছাদুল্লাৰ নেতৃত্বত এখন নতুন মন্ত্ৰীসভা গঠন গৈছিল। হেন সময়তে দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধ আৰম্ভ হোৱাত ইয়াৰ প্ৰভাৱ দেশখনৰ স্বাধীনতা আন্দোলনতো পৰিল। যদিও কংগ্ৰেছ নাজিবাদী জাৰ্মানী ফেবিষ্ট ইটালীৰ নীতিবোৰৰ বিৰোধিতা কৰিছিল তথাপি বৃটেইনৰ যুদ্ধ প্ৰয়াসৰ প্ৰতি সমৰ্থন দিবলৈ কংগ্ৰেছ অনিচ্ছুক আছিল। নাজি আৰু ফেচীবাদী সকলৰ বিৰুদ্ধে বৃটেইনে কৰা যুদ্ধত কংগ্ৰেছ এটা চৰ্তততহে সহায়তা দিব বিচাৰিলে আৰু সেইয়া হ'ল যুদ্ধ শেষ হোৱাৰ লগে লগে বৃটেইনে ভাৰতৰ পূৰ্ণ স্বাধীনতা প্ৰদান কৰিব লাগিব। বৃটিছ চৰকাৰে অৱশ্যে এই চৰ্ত মানি নললে।

বৃটেইনৰ যুদ্ধৰ প্ৰচেষ্টাৰ প্ৰতি সম্ভাব্য সকলো ধৰণে সহায় কৰিব বুলি ছাদুল্লাই দিয়া অল্লিখিত প্ৰতিশ্ৰুতিৰ বাবদ তেওঁক অসমত মন্ত্ৰীসভা গঠন কৰিব অনুমতি দিয়া হৈছিল। যি নহওক, অসমৰ কংগ্ৰেছীসকলে এই যুদ্ধৰ বিৰুদ্ধে শক্তিশালী প্ৰতিবাদ আৰম্ভ কৰিছিল। সেই সময়ত গান্ধীজী আৰু কংগ্ৰেছৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি যুদ্ধ বিৰোধী বাৰ্তা প্ৰচাৰ কৰিবৰ বাবে সত্যাগ্ৰহ

কমিটিবোৰ গঠন কৰা হৈছিল। অসমত যুদ্ধ বিৰোধী প্ৰচাৰে যথেষ্ট জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছিল। অসমত যুদ্ধ বিৰোধী প্ৰচাৰে যথেষ্ট জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছিল। এনে এক কঠিন ক্ষণত নতুনকৈ হোৱা ছাদুল্লা মন্ত্ৰীসভাক অলেখ সমস্যাই ঘেৰি ধৰিছিল। ইয়াৰে এটা আছিল বংগৰ পূব প্ৰান্তৰ পৰা হোৱা অনুপ্ৰৱেশ। অসমীয়া মানুহে এই অনুপ্ৰৱেশক তেওঁলোকৰ সংস্কৃতি আৰু অস্তিত্বৰ প্ৰতি এক ভাবুকি বুলি গণ্য কৰিছিল।

কিন্তু জাতীয় দৃষ্টিভংগীৰ ফালৰ পৰা আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়টো আছিল ছাদুল্লা চৰকাৰে যুদ্ধৰ পুঁজিৰ প্ৰতি বৰঙণি দিয়াটো। এই অৰ্থ চৰকাৰী চাকৰিয়াল সকলৰ দৰমহাৰ পৰা কটা হৈছিল। প্ৰতিযোগিতা, প্ৰদৰ্শনী আদি আয়োজন কৰিও অৰ্থ সংগ্ৰহ কৰা হৈছিল। চৰকাৰে যুদ্ধৰ পুঁজিৰ বাবে অৰ্থ সংগ্ৰহ কৰা প্ৰচেষ্টাৰ বিৰুদ্ধে অসমৰ ছাত্ৰ সমাজে প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰিছিল। ১৯৪১ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত কটন মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰসকলে ধৰ্মঘট কৰিছিল। তেওঁলোকে উলিওৱা এক শোভাযাত্ৰাত পুলিচে লাঠিচালনা কৰাত ৪০ গৰাকী কলেজীয়া ছাত্ৰ আঘাত প্ৰাপ্ত হৈছিল। এই নৃশংস ঘটনাই ছাদুল্লা মন্ত্ৰীসভাৰ মৃত্যু ঘন্টা বজাইছিল। অসমৰ সকলো ঠাইতে হোৱা প্ৰতিবাদ আৰু নিন্দা সহ্য কৰিব নোৱাৰি ১৯৪১ চনত মুখ্যমন্ত্ৰীত্বপদৰ পৰা ছাদুল্লাই ইস্তাফা দিছিল।

এই সময়ছোৱাতে যুদ্ধৰ পৰিস্থিতি দিনক দিনে শোচনীয় হৈ পৰিছিল। জাপানে জার্মানীৰ পক্ষত যোগ দিয়াত দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ গতি গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে সলনি হ'ল। এই পৰিস্থিতিত বাধ্য হৈ বৃটিছ চৰকাৰে ভাৰতীয় নেতৃবৃন্দৰ লগত আলোচনাৰ পথ মুকলি কৰিব লগা। জাপানে ভাৰতবর্ষ পূব প্ৰান্তৰ ছিংগাপুৰ আৰু পাছলৈ বার্মা অধিকাৰ কৰাত বৃটিছে ভাৰতীয় সাম্ৰাজ্যৰ সুৰক্ষাক লৈ শংকিত হৈ পৰিল। যুদ্ধত ভাৰতীয় লোকৰ সহযোগিতা নিশ্চিত কৰাৰ অৰ্থে ভাৰতীয়সকলৰ দাবীবোৰৰ কিছুমান বিবেচনা কৰিবলৈ বৃটিছ চৰকাৰে ক্ৰিপছ্ মিছন নিয়োগ কৰিছিল। সেই অনুসাৰে ১৯৪২ চনত চাৰ ষ্টেফ'র্ড ক্ৰিপছ্ে ভাৰত ভ্ৰমণ কৰিছিল। ক্ৰিপছ্ৰ প্ৰস্তাৱবোৰ কংগ্ৰেছ আৰু মুছলিম লীগে উভয়ৰে বাবে গ্ৰহণীয় নাছিল। স্বাভাৱিকতে দুয়োটা পক্ষই বেলেগ বেলেগ কাৰণত এই প্ৰস্তাৱবোৰ প্ৰত্যাখ্যান কৰছিল। কংগ্ৰেছে আভ্যন্তৰীণ ব্যৱস্থাপনাক সমালোচনা কৰিছিল য'ত দেশৰ প্ৰতিৰক্ষা ব্যৱস্থা বৃটিছে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব বুলি কোৱা হৈছিল। লগতে ক্ৰিপছ্ে অনা এই প্ৰস্তাৱসমূহত কংগ্ৰেছে ভাৰতক বিভাজন কৰাৰ এক ষড়যন্ত্ৰ দেখা পাইছিল। মহাত্মা গান্ধীয়ে ক্ৰিপছ্ৰ প্ৰস্তাৱবোৰক পতনমুখি এটি বেংকৰ 'পোষ্ট ডেটেড চেক' বুলি আখ্যা দিছিল। মুছলিম লীগে ক্ৰিপছ্ৰ প্ৰস্তাৱবোৰ প্ৰত্যাখ্যান কৰাৰ কাৰণ এইয়ে আছিল যে এই প্ৰস্তাৱত পাকিস্তান গঠনৰ কোনো উপলব্ধ নাছিল। এনদৰে ক্ৰিপছ্ মিছন বিফল হৈছিল আৰু ইয়ে কোনো এটি ৰাজনৈতিক দলকে সন্টুষ্ট কৰিব পৰা নাছিল।

মিত্ৰ শক্তিৰ পৰাজয় তথা পিছুৱাই যোৱাৰ খবৰ আৰু লগতে ক্ৰিপছ্ মিছনৰ বিফলতাই ভাৰতবর্ষৰ পৰিস্থিতি হঠাতে সলাই পেলাইছিল। ক্ৰিপছ্ মিছনৰ বিফলতাই বুজাবুজিৰ সকলো দুৱাৰ বন্ধ কৰি দিছিল। গান্ধীজীৰ দৃষ্টিত বৃটিছৰ বাবে একমাত্ৰ সমাধাৰ পথটি আছিল বৃটিছে ভাৰত ত্যাগ কৰাত। এই ধাৰণাটিয়েই ক্ৰমাগতভাৱে ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনটি গঢ়ি তোলে।

ভাৰতৰ মাটিৰ পৰা বৃটিছক বহিষ্কাৰ কৰাৰ বাবে এক গণ আন্দোলন গঢ়াৰ গান্ধীজীৰ আঁচনিটো সম্পৰ্ক আলোচনা কৰিবলৈ কংগ্ৰেছ ৱৰ্কিং কমিটিয়ে ১৯৪২ চনৰ জুলাইত ৱাৰ্দ্ধাত মিলিত হয়। এই ক্ষেত্ৰত ৱৰ্কিং কমিটিয়ে এক প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰে আৰু ১৯৪২ চনৰ ৭-৮ আগষ্টত বোম্বাইত বহা সৰ্বভাৰতীয় কংগ্ৰেছ কমিটিৰ অধিবেশনত ইয়াক অধিষ্ঠিত কৰা হয়। এনেদৰে 'কৰা অথবা মৰা' (do or die) এই শ্লোগানেৰে ভাৰতবৰ্ষত ভাৰতত্যাগ আন্দোলন আৰম্ভ হৈছিল।

যদিও ১৯৪২ চনৰ ৮ আগষ্টতে ভাৰত থ্যাগ আন্দোলনৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছিল তথাপি ১৯৪২ চনৰ ৯ আগষ্টৰ দোকমোকালিতে গান্ধীজী সহিত বেছিভাগ কংগ্ৰেছী নেতাক গ্ৰেপ্তাৰ কৰাত এই প্ৰস্তাৱবোৰ প্ৰয়োগ কৰাত দেশতে প্ৰতিবাদৰ জোৱাৰ উঠিল। বৃটিছ চৰকাৰে নেতাসকলক গ্ৰেপ্তাৰ কৰাক লৈ অসমতো তাৎক্ষণিক প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি হ'ল। অসমত এক গণ আন্দোলন গঢ়ি উঠিল আৰু গান্ধীজীৰ 'কৰা অথবা মৰা' শ্লোগানে জনসাধাৰণৰ অন্তৰ চুই গ'ল। ভাৰতবৰ্ষৰ আন প্ৰান্তত হোৱাৰ লেখিয়াকৈ অসমতো বৃটিছ চৰকাৰে আন্দোলনটি দমন কৰিবলৈ ব্যাপক প্ৰস্তুতি চলালে। অসমৰ গভৰ্নৰ আন্দ্ৰে কেলাই প্ৰথমতে ভাৰতবৰ্ষৰ বেলেগ প্ৰান্তত সংঘটিত ঘটনাবোৰৰ বাতৰি অসমত প্ৰচাৰ কৰিবলৈ অনুমতি নিদিয়াৰ পৰিকল্পনা কৰিছিল।

ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণৰ পিছতে অসমৰ শীৰ্ষস্থানীয় বেছিভাগ কংগ্ৰেছী নেতাকে গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছিল। মহম্মদ তৈয়াবুল্লা, গোপীনাথ বৰদলৈ আৰু সিদ্ধিনাথ শৰ্মাক ধুবুৰীত গেৰপ্তাৰ কৰা হ'ল। পিতাম্বৰ দেৱ গোস্বামী আৰু কৃষ্ণদেৱ গোস্বামীৰ নিচিনা নেতাক কাৰাগাৰলৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'ল। শাৰিৰীক অসুস্থতাৰ বাবে হেম চন্দ্ৰ বৰুৱাক অৱশ্যে গ্ৰেপ্তাৰ কৰা নকৰিলে। অসমত ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য আছিল এইয়ে যে ইয়াৰ জনসাধাৰণে চৰকাৰী দমনৰ বিৰুদ্ধে অহিংস হৈ থাকিব পৰা নাছিল বা থকা নাছিল। কামৰূপ, নগাওঁ, দৰং, শিৱসাগৰ আদিৰ নিচিনা অসমৰ বিভিন্ন জিলাত তথা আন আন ঠাইত হিংসাত্মক ঘটনা সংঘটিত হৈছিল। এনে অঞ্চলবোৰত জনসাধাৰণে চৰকাৰী সম্পত্তিৰ ওপৰত আক্ৰমণ চলাইছিল আৰু ৰেলৰে অথবা টেলিগ্ৰাফ লাইন নষ্ট কৰিছিল।

এগৰাকী ১৮ বছৰীয়া ছোৱালী কনকলতা বৰুৱাই সাহসিকতাৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিছিল। গহপুৰ আৰক্ষী থানাত তিনিবৰণীয়া জাতীয় পতাকা উত্তোলন কৰিবৰ বাবে কলকলতা বৰুৱাই হাতত পতাকা লৈ এটি বিশাল সমদলৰ নেতৃত্ব দিছিল। আৰক্ষী থানাত প্ৰৱেশ কৰিব খোজোতেই বৃটিছ আৰক্ষীয়ে তেওঁৰ ওপৰত গুলীবৰ্ষন কৰে আৰু ইয়াৰ ফলত তেওঁৰ মৃত্যু হয়। কনকলতা ঢলি পৰাত তেওঁৰ হাতৰ পৰা মুকুন্দ কাকতিয়ে পতাকাখন লৈ আগবাঢ়ে আৰু তেওঁৰো একে দশা হয়। ইয়াৰ বাহিৰেও নিৰ্যাতনৰ বহু ঘটনা সংঘটিত হৈছিল। ৰাষ্ট্ৰদ্ৰোহৰ অপৰাধত কুশল কোঁৱৰক যোৰহাট কাৰাগাৰত ফাঁচী দিয়া হৈছিল। কুশল কোঁৱৰ আৰু আন পাঁচজনৰ বিৰুদ্ধে ৰেল বগৰোৱা অভিযোগ অনা হৈছিল। সুৰমা উপত্যকাৰ জনসাধাৰণেও ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লৈছিল। ইয়াৰ জনগণে কমিটি গঠন কৰিছিল আৰু তাৰ জৰিয়তে সত্যাগ্ৰহ আন্দোলন কৰিছিল। ছিলেট জিলাৰ মহিলাসকলেও এই আন্দোলনত সক্ৰিয়ভাৱে অংশ লৈছিল। ছিলেটত হোৱা আন্দোলনত দুগৰাকী গুৰুত্বপূৰ্ণ মহিলা নেত্ৰী আছিল আৰু সৰলাবালা আৰু

স্নেহলতা।

সমাজৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীৰ লেকাৰ অংশ গ্ৰহণেৰে আগষ্ট বিপ্লৱ এক গণ আন্দোলনত পৰিণত হৈছিল। ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত অসমৰ মহিলাসকলে স্মৰণীয় ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। ১৯৪২ চনৰ প্ৰৱল আন্দোলনৰ সময়ছোৱাত অসমৰ মহিলা চামে সাহস আৰু অৱদানৰ দিশেৰে সম্ভৱত দেশৰ আন সকলো মহিলাকে চেৰ পেলাইছিল। তেওঁলোকৰ বহুতেই নিজকে শান্তি সেনাৰ সদস্যভুক্ত কৰিছিল। অমল প্ৰভা দাস, পুষ্পলতা দাস, চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়ানী আৰু বহুতে জনগণৰ মাজত সাংগঠনিক কামত লিপ্ত আছিল।

এই আন্দোলনটিৰ আন এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য হ'ল আত্মগোপনকাৰী কাৰ্যকলাপ, যিয়ে আন্দেলনকাৰী সকলক নেতৃত্ব প্ৰদান কৰিছিল। প্ৰকৃতাৰ্থত জনপ্ৰিয় কংগ্ৰেছী নেতাসকলক গ্ৰেপ্তাৰ কৰাৰ পিছত এই গোপন আন্দোলনে জনগণৰ মনোবল ধৰি ৰাখিছিল। আত্মগোপনকাৰী নেতা ছাদীয়া আদি আৰু আছফ আলি অসম ভ্ৰমণ কৰিছল আৰু তেওঁলোকে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, মহেন্দ্ৰ নাথ হাজৰীকা আৰু আন সকলক লগ ধৰি কামকাজৰ নিৰ্দেশনা দিছিল। অসমত সক্ৰিয় হোৱা আত্মগোপনকাৰী সংঘবোৰৰ ভিতৰত বৰপেটাৰ 'অহিংস বিপ্লৱী সংঘ', নগাৱৰ 'মৃত্যুবাহিনী' আৰু দৰঙৰ 'শান্তি বাহিনী'ৰ নাম উল্লেখনীয়। দৰং জিলাত শান্তি বাহিনী আৰু মৃত্যু বাহিনীৰ স্বেচ্ছাসেৱক সকলে জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ তত্ত্বাবধানত বৃটিছ ৰাজৰ বিৰুদ্ধে জনগণক সংগঠিত কৰাত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লৈছিল। এনে আত্মগোপনকাৰী সংগঠন বোৰৰ কামকাজৰ স্বৰূপবোৰ আছিল কৰ নিদিয়া অভিযান চলোৱা, বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ কৰা ইত্যাদি। সমান্তৰাল চৰকাৰৰ উত্থান ঘটাটো আছিল অসমত ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ এক উল্লেখযোগ্য বিশেষতা। চাৰিগাৱত লক্ষেশ্বৰ বৰুৱাক ৰাষ্ট্ৰপতি পাতি এক স্বাধীন ৰাষ্ট্ৰ গটন কৰা হৈছিল।

এই আন্দোলন দমন কৰাত অৱসেষত পুলিচী নিৰ্যাতন আৰু চৰকাৰী দমনে সফলতা লবিছিল। তথাপিও জনসাধাৰণৰ অংশ গ্ৰহণ আৰু জাতীয় স্বাৰ্থৰ কাতিৰত জনগণৰ ত্যাগ স্বীকাৰৰ দিশৰ পৰা ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনে ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত এক নতুন পৰ্বৰ সূচনা কৰিছিল। এটি আন্দোলনৰ গুৰুত্ব ইয়াৰ সাৰ্বজনিক চৰিত্ৰত নিহিত হৈ থাকে। এই খিনিতে উল্লেখ কৰাটো ভাল যে এই আন্দোলনটিত জনসাধাৰণৰ ক্ৰমবৰ্দ্ধমান অংশগ্ৰহণে বৃটিছক প্ৰত্যয় নিয়াইছিল যে ভাৰতত থকা তেওঁলোকৰ শাসনৰ বাঘজৰী সোনকালে বা কিছু দিনৰ পিছত হ'লেও পতন হোৱাটো খাটাং। ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ শেষ পৰ্ব বুলি এই আন্দোলনক আখ্যা দিয়া হয়। ১৯৪২ চনৰ পিছত ভাৰতীয় লোকৰ সৈতে সংঘাতত লিপ্ত হোৱাৰ কোনো বিপদ মূৰ পাতি লোৱা নাছিল।

১৫.৫ বৰ্গীয়কৰণ মতানৈক্য আৰু স্বাধীনতা

দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ সমাপ্তিত বৃটিছ লেবাৰ গভাৰ্ণমেণ্টে ভাৰতৰ ক্ষমতা হস্তান্তৰ সমস্যাৰ সমাধান কৰিবৰ বাবে চাৰ পেট্ৰিক লৰেন্সৰ নেতৃত্বত কেবিনেট মিছনক ভাৰতলৈ পঠায়। কেবিনেট মিছনে ভবিষ্যৎৰ সংবিধান নিৰ্মাণ কৰিবৰ বাবে এখন সাংবিধানিক সভা (Constituent

Assembly) গঠন কৰাৰ সিদ্ধান্ত লয়। সেই মর্মে ১৯৪৬ চনত সাংবিধানিক সভা গঠন কৰিবৰ বাবে নির্বাচন পতা হয়। এই মিছনৰ সিদ্ধান্ত মর্মে অসমক বংগদেশৰ লগত লগ লগাই পূব-ভাৰতত এখন মুছলমান প্রাধান্য ৰাজ্য স্থাপনৰ আঁচনি কৰা হয়। অসমৰ জনসাধাৰণে মিছনৰ এই সিদ্ধান্তৰ তীব্র প্রতিবাদ কৰে। এই আঁচনি অনুসৰি অসমৰ সাংবিধানিক সভাৰ প্রতিনিধিয়ে বংগৰ একাংশ প্রতিনিধিৰ লগত একেলগে বহিব লাগিবি। অসম কংগ্রেছৰ সেইসময়ৰ নেতা গোপীনাথ বৰদলৈয়ে প্রাদেশিক শায়ত্ব শাসনৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব দি ছিলেটক অসমৰ লগত লগ কৰাৰ বিৰোধিতা কৰে আৰু লগতে জিন্নাৰ অসমক পাকিস্তানৰ লগত লগ কৰে এখন মুছলিম প্রাধ্যান্য ৰাজ্য স্থাপন কৰাৰো বিৰোধিতা কৰে। অন্য হাতে মুছলিম লীগৰ নেতা ছাদুল্লাই মিছনক প্রতিয়ন যোৱাৰ বিচাৰে যে অসমখন এখন মুছলিম সংখ্যাগৰিষ্ঠ ৰাজ্য। তেওঁ লগতে কেৱল ছিলেট জিলাৰ পৰিৱৰ্ত্ত গোটেই অসম প্রদেশখনকেই পূব বংগৰ লগত একেলগ কৰাৰ কথা উনিকিয়ায়। বংগৰ লগত একেলগ কৰা মিছনৰ এই সিদ্ধান্তটো গোটেই অসমৰ চুকে কোণে প্রতিবাদৰ জোৱাৰ উঠে। মহাত্মা গান্ধীৰ সহৃদয়তাৰ বাবে আৰু গোপীনাথ বৰদলৈৰ নেৰানেপেৰা প্রচেষ্টাত কেবিনেট মিছনৰ সদস্যসকল অবশেষত অসমক বংগৰ লগত একেলগ কৰাৰ সিদ্ধান্তটো বাতিল হয় আৰু মিছনৰ বর্গীয়কৰণ আঁচনি অসফল হয়। তেনেসময়তে লর্ড মাউন্টবেটনক ভাৰতৰ নতুন ভাইচৰয় ৰূপে নিযুক্তি কৰা হয়। তেওঁ ততাতৈয়াকৈ ভাৰত বিভাজনৰ বাবে উঠি পৰি লাগে আৰু ১৯৪৭ চনৰ ১৫ আগষ্টত ভাৰতৰ হাতলৈ ক্ষমতাৰ হস্তান্তৰ কৰা হয়। ইয়াৰ লগে লগে বাৰ শতিকা যোৱা বিদেশী শাসনৰ পৰা মুক্ত হৈ ভাৰত এখন গণতান্ত্রিক দেশ ৰূপে প্রতিষ্ঠিত হয় আৰু গণভোটৰ ভিত্তিত চিলেটক পাকিস্তানলৈ হস্তান্তৰিত কৰা হয়। এইদৰেই স্বাধীনতা সংগ্রামে অসমক ভাৰত গণতন্ত্রৰ অন্তর্ভূক্ত কৰে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখক ঃ

প্রশ্ন নং ৩ঃ কেবিনেট মিছন কাৰ নেতৃত্বত আহিছিল?

.....

প্রশ্ন নং ৪ঃ ষ্টেফ'র্ড ক্রিপছে কোন বছৰত ভাৰত ভ্রমণ কৰিছিল?

.....

প্রশ্ন নং ৫ঃ ভাৰতৰ শেষ ভাইচৰয় কোন আছিল?

.....